

Anıtsal Yapıların Yeniden Kullanımında Kullanıcılar Üzerinden Kültürel Algı Performansı Değerlendirmeleri; Sivas Buruciye Medresesi Örneği¹

Evaluations of Cultural Perception Performance By Users On the Basis of Re-Use of Monumental Building: The Case of Sivas's Buruciye Madrasah

Esra YALDIZ,¹ Nafia Gül ASATEKİN²

ÖZ

Geçmişten gelen kültürel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi adına, kültürel mirasın güvence altına alınması olarak tanımlanan korumanın en büyük gerekçelerinden biri; tarihsel ve kültürel değerler olarak nitelendirdiğimiz anıtsal yapıların taşıdığı, özellikle özgünlük, belgesel, kimlik, tarihsel, mimari, kullanım ve süreklilik değerlerinin yitirilmemesinin sağlanmasıdır. Korumanın aktif olarak gerçekleştirilebilmesi için; kültürel miras olarak ele aldığımız anıtsal yapılara işlevsel bir içerik kazandırmak; onları toplum kullanımına sunup yararlanmak ve insan-yapı bütünleşmesini sağlamak gerekmektedir. Ancak buradaki en önemli konu, koruma ile işlevsel değişim arasında doğru bir denge kurulması ve yapının özgünlük değerlerinin yitirilmemesi olmalıdır. Bu sebeple anıtsal bir yapının yeniden kullanıma adaptasyon sürecinde en önemli nokta, yapının kültürel değerinin ve özgünlüğünün korunmasıdır. Bu bağlamda anıtsal yapılarda "kültürel algı performansı" olarak adlandırdığımız performans değeri; yapının yeniden kullanımında, anıt özelliğinin, özgünlüğünün, simgesel, tarihi ve kültürel değerinin kullanıcı tarafından nasıl algılandığını ölçmemizi sağlayacaktır. İç Anadolu Bölgesi, Sivas il merkezinde yer alan, Anadolu Selçuklu Dönemine ait, açık avlulu ve tek katlı Sivas Buruciye Medresesi çalışma kapsamında incelenmiştir. Bugün "El Sanatları Çarşısı ve Çay Bahçesi" olarak kullanılan Buruciye Medresesinin kültürel algı performansı değerlendirmeleri yapılarak, yapının içerisinde bulunduğu fiziksel çevre ile birlikte özgünlük değerlerinin kullanıcılar tarafından algılanıp algılanmadığı belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Anıt; Buruciye Medresesi; kültürel algı performansı; yeniden kullanım.

ABSTRACT

The purpose of a conservation act is to secure cultural heritage so that the associated cultural values can be passed on to future generations. Hence, conservation that is defined as "to keep alive" in a manner that includes yesterday, today, and tomorrow is regarded as a cultural act. One of the major justifications for conservation is to ensure the integrity of a monumental building in terms of authenticity, documental contribution, historic and architectural value, continuity, and usage. Giving a monumental building a purpose ensures an interaction with the public and preserves an object of cultural heritage. The most important point to bear in mind is the need to achieve the correct balance between conservation and functional modification. Within the framework of conservation criteria, it is critical to preserve the structure's authenticity as well as satisfy the new users. The performance level of a repurposed monumental building, which can also be defined as "cultural perception performance," will contribute to how characteristics such as authenticity, and the symbolic, historic, and cultural values of a building are perceived by users. This study is an analysis of the case of the Buruciye Madrasah, a single-story Anatolian Seljuk period building with an open courtyard plan located in the Central Anatolian Region in the city of Sivas that is now a handicrafts market and tea garden. The cultural perception performance of this cultural heritage building was assessed in order to determine if the authenticity value of the building was accurately perceived by users.

Keywords: monument; Buruciye Madrasah; cultural perception performance; re-use.

¹Bu makale, birinci yazar tarafından S.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı'nda 2013 yılında tamamlanmış olan "Anıtsal Yapıların Kullanım Sürecinde Değerlendirilmesine Yönelik Bir Model Önerisi" adlı doktora tezinden hazırlanmıştır.

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Konya

²Kemerburgaz Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, İstanbul

Başvuru tarihi: 19 Ağustos 2015 - Kabul tarihi: 27 Mayıs 2016

İletişim: Esra YALDIZ. e-posta: mimaresayaldiz@gmail.com

© 2016 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi - © 2016 Yıldız Technical University, Faculty of Architecture

Giriş

En genel hali ile koruma, tarih ya da sanat değeri taşıyan yapıların doğal değerlerin ya da kent parçalarının yaşamlarını sürdürürebilmeleri için gerekli önlemleri almak olarak tanımlanmaktadır.² İnsanoğlunun var olduğu günden bugüne kadar süregelen koruma kavramı; toplumların geçmişteki sosyal, ekonomik niteliklerini ve kültürel değerlerini yansıtan fiziksel/mekânsal yapının, toplumlarda yaşanan değişim süreci içerisinde yok olmasını engelleyip, kent ve kentli ile bütünleşerek yaşamını sağlamaya odaklanmıştır. Bir başka ifade ile koruma eylemi, dün-bugün ve yarını kapsayacak şekilde “yaşatmak” olarak³ da tanımlanabilmektedir. Bir yapının kültürel miras olarak tanımlanması ve koruma kapsamında ele alınabilmesi için bir takım değerleri taşıması ve nitelik kazanması gerekmektedir. Bu değerler; duygusal (merak, kimlik, süreklilik, simgesel), kültürel (belgesel tarihi arkeolojik, estetik, simgesel, mimari, kentsel, bilimsel), kullanımsal (işlevsel, ekonomik, sosyal ve politik) olgular⁴ şeklinde ifade edilmektedir. Öte yandan kültürel mirasın taşıdığı değerler; kültürel değerler, (tarihsel, belgesel, simgesel, sanat, eğitim), morfolojik değerler (anlam, özgünlük, homojenlik, ölçeklik, denge, estetik), duygusal değerler (ortam, mesaj), işlevsel değerler, kullanıma ait değerler (yararsal, maddesel, malzeme),⁵ olarak da sınıflandırılmaktadır. Yapılan başka bir sınıflandırmada da bu değerler; kültürel değerler (kimlik, artistik ya da teknik, nadirlik), sosyo-ekonomik değerler (ekonomik, fonksiyonel, eğitim, sosyal, politik) olarak belirtilmiştir.⁶ Bunlara ilaveten yapılan çalışmalarda; estetik, manevi, sosyal, tarihsel ve sembolik değer olarak bir sınıflandırma yapılır iken,⁷ varlık, seçenek, miras, estetik, manevi, sosyal, tarihi, sembolik ve otantiklik⁸ şeklinde de bir sınıflandırma karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu nitelik ve değerler içerisinde en önemlisi yapının özgünlük değerlerinin ve belge niteliğinin korunmasıdır. Tarihsel kültürel değerler olarak nitelendirdiğimiz yapıların ve nesnelerin taşıdığı özellikle özgünlük, belgesel, kimlik, tarihsel, mimari, kullanım ve süreklilik değerlerinin kaybedilmemesi, korumanın en önemli gerekçelerinden biridir. Korumanın bir bileşeni olarak ele alınan yeniden kullanım çalışmalarında sonuçların nitelikli olabilmesi, yapıların yeni işlev ile özgünlük değerlerinin ve kültürel olarak topluma aktardığı bilgilerin korunmasına bağlıdır. Buradaki en önemli sorun, kültür varlığının bugüne doğru aktarılabilmesi sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda tarihi ve kültürel varlıkların korunmasının, gelecek nesillere doğru aktarılabilmesinin en etkin yolu, bu yapıların “yaşayan birer varlık” konumuna getirilerek yeniden kullanımları olmaktadır. Bu yapılar birer belge olarak sosyo-kültürel anlamda tarihsel sürekliliğin sağlanması

için vazgeçilmez iken öte yandan da, tekrar kullanımları ile enerji, malzeme ve işgücü bazında olumlu bir ekonomik girdi oluşturmaktadırlar.⁹

Yeniden Kullanım Kavramı

Koruma uygulamaları ve politikaları açısından tek yapı ölçeğinden başlayarak tarihsel, kentsel ve kırsal yerleşmelerin bütününe dek uzanan bir gelişim olmuştur.¹⁰ Uluslararası düzeyde tek anıt korumasından başlayan tarihsel-kültürel değerleri koruma kavramı, günümüzde çağdaş işlevlerle bütünleşerek korumayı amaçlayan bir anlayışa ulaşmıştır. Bu bağlamda günümüzde dondurarak koruma anlayışından uzaklaşmış ve çağın gereklerini yerine getirerek yaşatma fikri ön plana çıkmıştır.¹¹

Anıtsal yapılarda yeniden kullanım kavramının kökeni 19.yy’da İngiltere’de Sir George Gilbert Scott, Jhon Ruskin ve Willam Morris’e kadar dayanmaktadır.¹² Daha sonra Altıncı Uluslararası Mimarlar Kongresi (RIBA, 1904), ardından 1931’de Atina’da toplanan Tarihi Anıtların Korunmasıyla İlgili Mimar ve Teknisyenlerin I. Uluslararası konferansı ve 1931 Carta Del Restaura’da, “anıtlarda gerekli olduğu durumlarda yeniden kullanım için onarımlar” tavsiye edilmiştir. Ardından koruma ve yeniden kullanım kavramlarının uluslararası düzeyde ilk ilkeleştirdiği metin 1964 Venedik Tüzüğü olup, sonrasındaki bütün uluslararası koruma yaklaşımlarında “yeniden kullanım, tarihi yapıların kabul edilebilir yaşam standardına ulaştırılırken özgünlüklerinin ve mimari karakterlerinin zarar görmemesi” yönünde alınan kararlar ile sınırlandırılmıştır.

Tüm dünyada çağdaş korumanın bir bileşeni olarak ele alınan yeniden kullanım olgusu, anıtsal bir yapıyı yaşam alanları içerisine kullanarak dâhil etme eylemini içermektedir. Anıtsal yapıların korunması ve gelecek kuşaklara doğru aktarılabilmesi için bu yapıların toplumsal bir fayda sağlayabilecek şekilde kullanılarak, yeniden kullanılması gerekmektedir. Bu bağlamda ele aldığımızda anıtsal yapıların, farklı dönemlerde de varlıklarını sürdürürebilmeleri, hem fiziksel koşulların iyileştirilmesi, hem de yeni kullanıma adaptasyonları ile mümkün olmaktadır.¹³ Yeniden kullanıma adaptasyon kavramı; yapının yeni kullanıcıları için gerekli kullanım değişikliklerinin yapılması;¹⁴ kullanım potansiyeli olan anıtsal yapıların ekonomik olarak yaşatılabilmesi için yeni kullanımlar oluşturulması, şeklinde tanımlanmaktadır.¹⁵ Yapının mevcut kullanımının iyileştirilmesi ya da önerilen yeni bir kullanıma göre mekânsal düzenlemelerin yapılması da anıtsal yapılarda yeniden kullanıma adaptasyonu kapsamaktadır.¹⁶ Korumanın bir bileşeni olarak ele alınan yeniden kullanımda sosyal ve kültürel kimli-

² Hasol, 1995, 272.

⁶ Feilden ve ark, 1993, s. 17-21.

³ Kiper, 2006, s. 18.

⁷ Throsby, 2000, s. 29.

⁴ Feilden, 1982, s. 17-21.

⁸ Throsby, 2004, s. 193.

⁵ Kırac, 2001, s. 83.

⁹ Aydın ve ark., 2009, s. 3; Stas, 2007, s. 25; Wilkinson ve ark., 2008, s. 5-10.

¹² Powell, 1999, s. 29.

¹³ Vural ve ark., 2006, s. 103.

¹⁴ Douglas, 2006, s. 146.

¹⁰ Jokilehto, 1999, s. 6.

¹⁵ Cantell, 2005, s. 2.

¹¹ Arabacıoğlu ve ark, 2007, 208.

¹⁶ Aydın ve ark., 2010, s. 3.

ğin korunması en önemli unsurlar olarak ele alınmaktadır.¹⁷ Yeniden kullanımda önemli olan, verilen işlevin değil bina-
nın yaşatılabilirliği olmasıdır.¹⁸ Bu noktada, hem yeni işleve,
hem fiziksel karakterlere, hem de yapının taşıdığı kültürel,
belgesel vb. değerlere odaklanmak gerekmektedir.¹⁹

Bu bağlamda anıtsal bir yapının yeniden kullanıma
adaptasyon sürecinde, yapının kültürel değerinin ve öz-
günlüğünün korunması ilk koşul olarak ele alınmaktadır.
Değişikliklerin ve müdahalelerin özgün kullanım ile uyumu
ve yapılan müdahalelerin okunabilirliği kültür varlığının öz-
günlüğünün korunması açısından oldukça önemlidir.²⁰

Yeniden Kullanımda Kültürel Algı Performansı

Günümüzde kaynakların kullanımının sağlanması ve
ekonomik kazanç elde edilmesi bağlamında, özgün işlevi-
ni kaybetmiş anıtsal yapıların yeniden kullanılarak hizmete
açılması önemli bir yer tutmaktadır. Fakat çağdaş yaşam
içerisinde yeni bir amaca yönelik olarak kullanılması düş-
ünülen bu yapıların önündeki engeller, koruma ilkeleri
ile yeni işlevin-yeni kullanıcının ihtiyaç ve gerekliliklerinin
ortak bir paydada toplanamamasından kaynaklanmaktadır.
Anıtsal bir yapının; koruma ölçütleri doğrultusunda;
yasal statü, tarihsel özellikler, çevresel koşullar, mekânsal
oluşum, mimari öğeler ve strüktürel yapı sınırlayıcılığında;
yeni kullanıcılarının istek ve gereksinimleri ile işlevin gerek-
tirdiği donanım niteliklerini karşılama gerekliliği bulunmak-
tadır. Bununla birlikte anıtsal yapıların yeniden kullanımın-
da, özgünlüğün korunmasının ardından yeni kullanıcının
memnuniyeti de bir değerlendirme ölçütü olarak karşımıza
çıkılmaktadır. Koruma bağlamında anıtsal yapıya müdahale
sınırlarının ve yeni işlevinin kullanıcısının gereksinimleri
arasındaki dengenin sağlanabilmesi gerekmektedir. Yapı
ve yeni kullanım arasındaki denge öyle planlanmalıdır ki;
yapının taşıdığı değerler ve karakterler zarar görmeden;
yapının sürdürülebilirliği mümkün kılınmalıdır. Bu nedenle,
anıtsal bir yapının yeni işlevinin kalitesi ve sürdürülebilirli-
ğinden bahsedebilmek için öncelikle yapının yeni işlevine
ait, mekânsal performanslarının (çevresel, işlevsel, teknik,
kültürel algı ve algısal performans) belirlenmesi, yapının
yeni kullanıcısı, çevresi ve koruma ilkeleri boyutunda ele
alınması gerekmektedir.

Anıtsal yapıların, sadece belirli yeni kullanımlar üst-
lenebileceği ve bu kullanımların da yapıların çevresel ve
mekânsal kapasiteleri ile doğrudan ilişkili olduğu değişmez
gerçeğinden hareket ile; yeniden kullanım için yapılacak
olan her türlü müdahalenin yapının kültürel değerine ve
özgünlüğe zarar vermeyecek nitelikte, okunabilir ve yakın
çevresindeki kullanımları destekleyici yönde olması gerek-
mektedir.

¹⁷ Bacon, 2001, s. 173.

¹⁸ Cantacuzino, 1989, s. 3.

¹⁹ Kincaid, 2002, s. 14.

²⁰ Pereira, 2007, s. 171.

Tablo 1. Kültürel algı performansı bileşenleri

Kültürel algı performansı bileşenleri

- Çevresel algılama (kentli tarafından sembolik değer algılanması)
- Yeni işlevin kentin sosyal ve kültürel yapısı ile bağdaşması
- Yapının fiziksel karakterlerinin ve toplum içindeki simgesel niteliklerinin korunması
- Yapının mimari, tarihi ve arkeolojik değerinin vurgulanması
- Yapının kültürel (Kimlik, Artistik ya da Teknik, Nadirlik) belge, özgünlük,estetik (oran,ölçek, biçim, malzeme, doku, renk), sosyo ekonomik (ekonomik, fonksiyonel, eğitim, sosyal) değerlerinin korunması
- Yeni işlevin özgün işlevi unutturmaması (yapının özgün işlevinin hala bilinir olması)
- Tarihi sürekliliğin sağlanması
- Yapıdaki değişimin, yapının tarihi önemini ve mimari bütünlüğünü artırıcı etkide bulunması
- Kullanıcı etkisi

Bir mimari kültür varlığının anlam kazanabilmesi için gereken ve onun gerçekliğini, değerini ve bütünlüğünü kanıtlayan tüm özellikler özgünlük değeri olarak tanımlanmaktadır. Mimari mirasın özgünlüğü söz konusu olduğunda, konum, tasarım, malzeme ve işçilik özellikleri açısından içinde bulunduğu kültür alanının bozulmamış ve tahrip edilmemiş bir belgesi olması istenmektedir. İlk yapımından günümüze yapıların bünyesinde yer alan ve yapının kimliğini oluşturan tarihsel katmanlar, özgünlüğünün bileşenleri olarak kabul edilmektedir.²¹ Bu bağlamda anıtsal yapının yeniden kullanımında içerisinde bulunduğu fiziksel çevre ile birlikte özgün kimliğinin ve özgünlük değerlerinin algısal anlamının değerlendirildiği performans kategorisine “kültürel algı performansı” adı verilmektedir. Bu performans değerinde yeni işlevi ile kullanılan anıtsal yapının kullanıcısının zihninde anıt özelliğinin, tasarım özelliklerinin özgünlük değerlerinin, simgesel anlamının korunması ve tarihi kültürel değerinin vurgulanması önem kazanmaktadır. Yeni işlev ile yapıda oluşan değişimin, yapının tarihi önemini ve mimari bütünlüğünü artırıcı şekilde olması istenmektedir. Bu kapsamda ele aldığımızda “Kültürel Algı Performansı” bileşenleri; yapının özgün işlevinin bilinmesi, yapının yeni kullanımının algılanması, yapının sembolik değerinin bilinmesi, yapının özgünlük, mimarlık tarihi ve sanatsal değerinin vurgulanması, yeni işlevin kentin sosyal ve kültürel yapısı ile bağdaşması, yapının kültürel değerlerinin korunması, yapının estetik değerinin korunması, yapının sosyo ekonomik değerinin korunması, yeni işlevin bina için yeni bir imaj oluşturması şeklinde belirlenmiştir (Tablo 1).

²¹ Icomos Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi “2013”, 30 Mayıs 2012 Ve 17 Mart 2013 Tarihleri arasında gerçekleştirilen Ulusal Mimari Koruma Uzmanları Toplantıları ve Icomos Türkiye Milli Komitesi’nin revizyonu ile son şekli verilmiştir.

Bu bileşenler ile yeniden kullanılan anıtsal yapıdan kültürel algı performans açısından beklenen hedefler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Kültürel algı performansı açısından ulaşılmaması hedeflenen bilgiler

Simge, anlam, çevresel algı

- Anıtsal yapının yeni bir amaç için kullanılıyor olmasından sonra da simgesel anlamını koruması
- Anıtsal yapının yeni işlevi ile kültürel sürekliliğin sağlanması
- Yapının özgünlüğünün korunması,
- Kullanıcının yapıyı yeni fonksiyonu ile algısında kültürel değer kaybedilmemesi

Çevresel biliş ve oryantasyon

- Kullanıcı zihninde yapının anıtsallığının korunması,
- Yeni işlevi ile yapının kent için bir imaj oluşturması

Alan Çalışması

Alan çalışması için seçilen Sivas Buruciye Medresesi, tarihi ve mimari özellikleri ile tanımlanmış, yeni işlevi ve bu işlev için yapılan değişiklikler açıklanmıştır. Yapının kültürel algı performansının belirlenebilmesi için yeni kullanıcıları ile anket yapılarak sonuçlar değerlendirilmiştir.

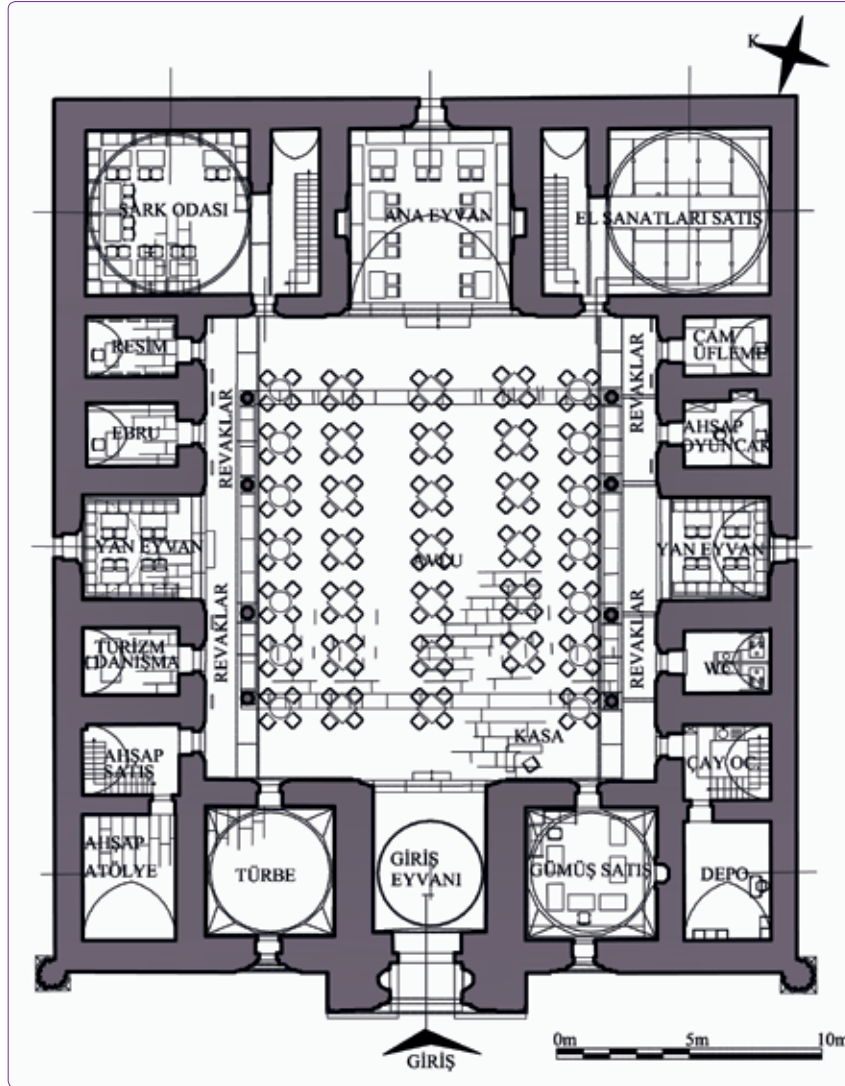
Sivas Buruciye Medresesi Tarihi/Mimari Özellikleri ve Yeniden Kullanımı

Buruciye Medresesi Sivas ili, Eski Kale Mahallesi, Selçuk Sokakta, 11 pafta, 226 ada, 17 parsel bulunmaktadır. Selçuklu Parkının içerisinde, tarihi Tokat caddesinin doğusunda, I. İzzeddin Keykavus Şifahanesinin kuzeyinde, Çifte Minareli Medresesin kuzeydoğusunda yer almaktadır. Yapının güney batısında Kale cami ve hamam kalıntıları yer almaktadır (Şekil 1).

Yapının kitabesinden H.670, M. 1271 yılında Hibetullah Burucerci oğlu Muzaffer tarafından ilmiye medresesi ola-

Şekil 1. Sivas Buruciye Medresesi (Google Map, 2012).

Şekil 2. Sivas Buruciye Medresesi Restorasyon Projesi Planı (Çizimler Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden alınan belgelerden şematize edilerek hazırlanmıştır).

rak yaptırıldığı anlaşılmaktadır.²² Anadolu Selçuklu Medreseleri içerisinde kareye yakın dikdörtgen ve simetrik bir plan şemasına sahip olan yapı, dört eyvanlı, açık avlulu ve tek katlı medrese grubuna girmektedir.²³

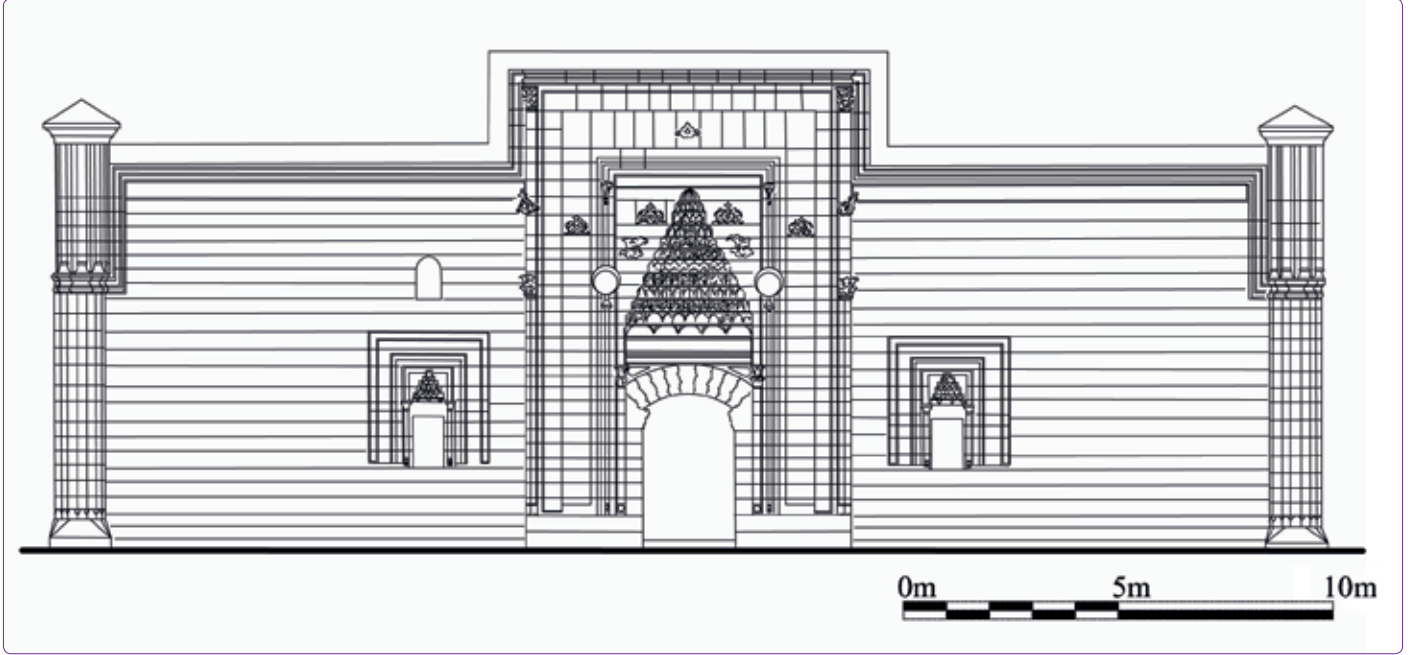
²² Kuran, A., 1969, Anadolu Medreseleri, Cilt 1, s. 92'de "Banisi Muzaffer Barucirdi'ye izafeten Buruciye adıyla bilinen medrese, kapısının üzerindeki kitabesine göre 670H. (12719 yılında inşa edilmiştir" denilmektedir. Sözen, M., 1970, Anadolu Medreseleri, Selçuklular ve Beylikler Devri, s. 49'da, "kapısının üzerindeki yazıttan anlaşıldığı gibi, aslen İranlı olan Muzaffereddin Barucirdi bu medreseyi 1271/1272 M. 670 H. yılında yaptırmıştır, denilmektedir. Bilget, N., 1991, Sivas'ta Buruciye Medresesi, s. 33'de, "Bu mübarek Medrese, Allah Mülkünü daim etsin. Kılınçsultanın oğlu dinin ve dünyanın yardımcısı, fetihlerin babası Sultan Keyhüsrev'in devletleri zamanında Allahın zayıf kulu ve Rabbin rahmetine muhtaç Hibetullah Bürucerdî oğlu Muzaffer tarafından bina edilmiştir. Allah onu onun ana ve babasının ve bütün Müslümanları affetsin (H.670 yılının aylarında)", denilmektedir.

²³ Sözen, M., 1970, Anadolu Medreseleri, Selçuklular ve Beylikler Devri, s. 49'da, "açık medreseler içinde, dört eyvanlı şemaya bağlı, iki katlı kesme taştan yapılmıştır", denilmektedir. Aslanapa, O., 2007, Anadolu'da İlk Türk Mimarisi Başlangıç ve Gelişimi, s. 91'de "dört eyvanlı ve iki katlı medresede, yanlarda dörder sütuna dayanan düz taş örtülü revaklar tamamıyla klasik bir olgunluktur", şeklinde bir ifade yer almaktadır.

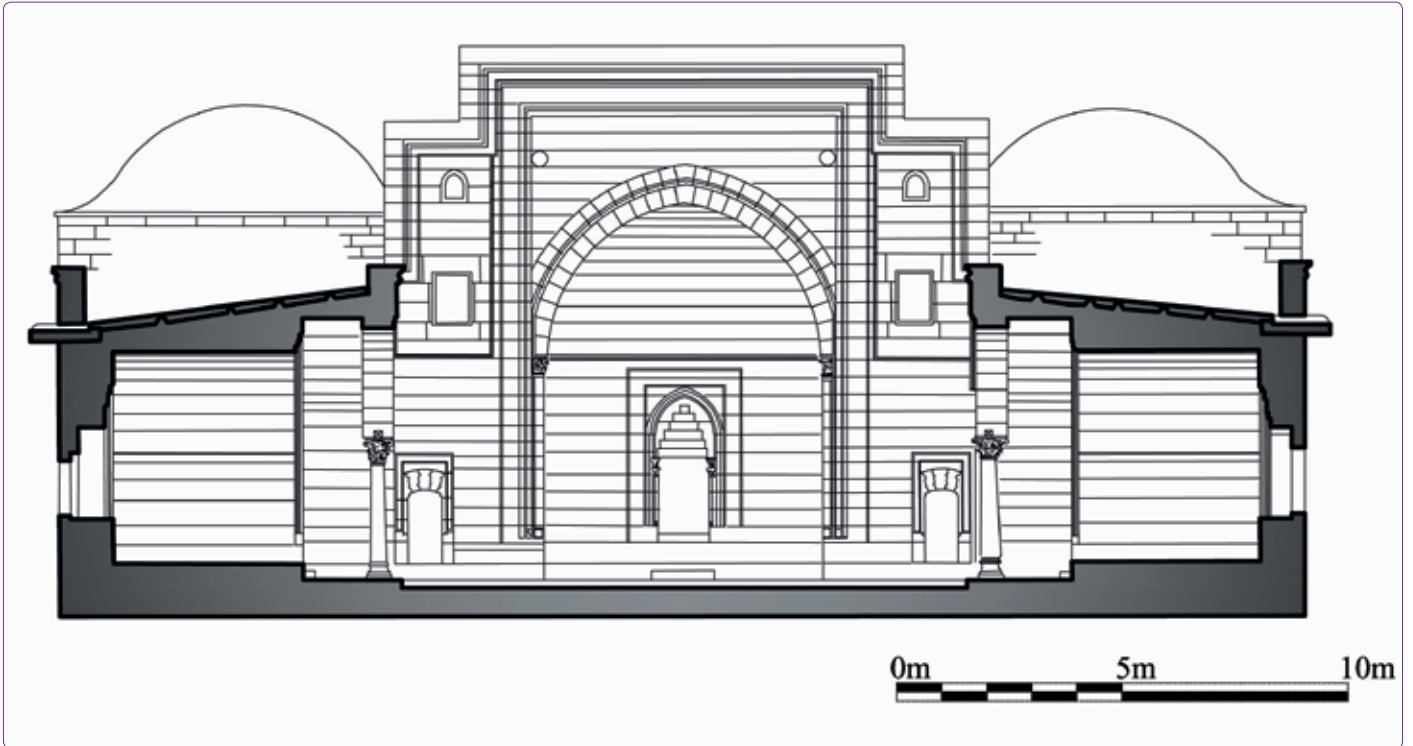
Buruciye Medresesi, bilimsel çalışmalar ve eğitim için medrese olarak yapılmış, devrin pozitif ilimlerinin okutulduğu bina olarak uzun yıllar kullanılmıştır. Yapı 1924'de çıkartılan Tevhid-i Tedrisat kanunu ile kapatılmış ve Milli Eğitim Bakanlığı bünyesine geçmiştir. 1956–1967 yılları arasında çeşitli restorasyon çalışmaları yapılmıştır. 1967-1986 yılları arası Sivas Müzesi, 1986-1997 yılları arasında ise Sivas Müzesine bağlı Taş Eserler Müzesi, 1997–2005 yılları arasında ise depo olarak kullanılmıştır. 2006 yılından beri İl Özel İdaresi tarafından "El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi" olarak kullanılmaya devam edilmektedir (Şekil 2–4).

Günümüzde "El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi" olarak kullanılan Buruciye Medresesi, Kale Camii, Çifte Minareli Medrese, İzzettin Keykavus Şifahanesi ve Hamam ile birlikte tarihi bir dokunun parçasıdır (Şekil 5, 6).

Yapı ve yakın çevresine yeni işlevi için bazı müdahalelerin yapıldığı tespit edilmiştir. Buruciye Medresesi'nin de

Şekil 3. Sivas Buruciye Medresesi Restorasyon Projesi Görünüşü (Çizimler Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden alınan belgelerden şematize edilerek hazırlanmıştır).

Şekil 4. Sivas Buruciye Medresesi Restorasyon Projesi Kesiti (Çizimler Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden alınan belgelerden şematize edilerek hazırlanmıştır).

içerisinde yer aldığı kentsel mekân, çevredeki yol kotlarının yükselmesinden dolayı düşük seviyede kalmış; fakat yakın çevresinde boşaltılarak yapılan düzenlemeler ile yapı ve dokunun algılanması sağlanmıştır.

Kentsel ölçekteki planlama kararlarında, içerisinde bu-

lunduğu tarihi doku bir bütün olarak ele alınarak, dokunun bütününe kapsayacak şekilde Selçuklu Parkı'nda yapılan düzenlemeler ile, eğlenme-dinlenme amaçlı rekreasyon alanları ve kent meydanı oluşturulmuştur. Yapının yakın çevresinde yoğun bir yaya ve taşıt trafiği mevcut olup; çev-

Şekil 5. Buruciye Medresesi ve çevresinde yapılan düzenlemeler.

redede ana yaya yollarından merdivenler ve yapılan özürülü rampaları ile yapının yakın çevresine rahatlıkla ulaşım sağlanmaktadır. Yapının kuzeyinde ana yaya aksı ile bağlantılı olarak, üst kotta açık oturma alanları ve kafeteryalar yapılmış; alanın sosyal dinamikleri artırılmıştır. Bu oturma alanı ve kafeteryaların alt kotunda kapalı otopark bulunması alana yaya ve taşıt olarak erişimi kolaylaştırarak, yapının daha yoğun kullanılmasına sebep olmaktadır.

Çevresel anlamda yapılan müdahalelere ilave olarak, Buruciye Medresesi'nin "El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi" olarak kullanımında yapının özgün mekânsal kurgusuna bir müdahalede bulunulmadığı görülmektedir. Yeniden kullanımda mevcut mekânların yeniden düzenlenmesi sureti ile yapı kullanılabilir hale getirilmiştir. Ancak özgün mekânlardan olan öğrenci hücrelerinin, yeni işlev gereği, ıslak hacim ve servis mekânı olarak kullanılması sonucu, mekânların malzeme ve işçilik özellikleri değişime uğramıştır.

Çalışmanın Metodu/Yöntem

Araştırmanın metodu özgün işlevi ile kullanılmayan Sivas

Şekil 6. Buruciye Medresesi avlu ve ana eyvanı.

Buruciye Medresesi'nin kültürel algı performansı bağlamında değerlendirilmesi üzerine kurgulanmıştır. Yeni işlevi ile yaşamına devam eden medresenin; içerisinde bulunduğu fiziksel çevre ile birlikte özgün kimliğinin algısal anlamının değerlendirildiği kültürel algı performansı bileşenlerine dayalı olarak hazırlanan anket soruları "el sanatları merkezi ve çay bahçesi" kullanıcılarına uygulanmıştır. Medresenin yeni kullanıcılarına toplam 50 adet anket yapılmış, 44 tanesi değerlendirme kapsamına alınmıştır. Yapılan anket sonuçlarının analizi SPSS paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin anlaşılabilirliği ve aynı yollarla elde edilmiş veriler ile karşılaştırılabilirliği, verilerin belli kurallara göre özetlenerek, ifade edilmesi için²⁴ ilk olarak güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bu yolla anket katılımcılarının değişkenler için ifade ettikleri değerlerin kendi içerisinde tutarlılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Anket sorularının tutarlılığını ve güvenilirliğini test etmek için Cronbach Alfa Güvenilirlik Analizi kullanılmış;²⁵ kültürel algı performansı için güvenilirlik katsayısı 0,978 çıkmış ve anket güvenilir kabul edilmiştir.

Hazırlanan anketin ilk bölümünde, kullanıcılar hakkında tanımlayıcı bilgilerin sağlandığı "demografik sorular", ikinci bölümünde "kullanıcıların yapıya erişebilirliğine" ilişkin sorular, üçüncü bölümünde ise "kullanıcıların yapıyı kullanım amacı ve kullanım sıklığına" ilişkin sorular yer almaktadır. Anketin üçüncü bölümünde kullanıcıların yapının yeni kullanımını ve özgün niteliklerini algılamalarına ilişkin "kültürel algı performansı" soruları bulunmaktadır. Ankette yer alan soruların değişkenleri "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kısmen katılıyorum", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde kurgulanmıştır.

²⁴ Ural ve ark, 2005, s. 258, Tavşancıl, 2010, s. 19 ve 152.

²⁵ Cronbach Alpha Güvenilirlik Katsayısı 0,70< α <1 olması durumu ölçeğin güvenilirlik derecesinin yüksek olduğunu ifade etmektedir. Sivas Buruciye Medresesi Çevresel Performans Güvenilirlik Analizi Cronbach Alpha=0,967, Kültürel Algı Performans Güvenilirlik Analizi Cronbach Alpha=0,978.

Tablo 3. Uygulanan 5'li Likert Tipi Ölçek için puan aralığı tablosu

Ağırlık	Seçenekler	Sınır
5	Kesinlikle katılıyorum	4.21–5.00
4	Katılıyorum	3.41–4.20
3	Kısmen katılıyorum	2.61–3.40
2	Katılmıyorum	1.81–2.60
1	Kesinlikle katılmıyorum	1.00–1.80

Anket sorularının değerlendirilmesinde 5'li Likert Tipi Ölçek için tanımlanan aralıklar esas alınmıştır (Tablo 3). Aralık Genişliği=Dizi Genişliği/Yapılacak Grup Sayısı²⁶ formülü ile

Aralık genişliği=4/5=0.8 olarak belirlenmiştir.

Aralık genişliği dikkate alındığında 3,40 ve üzeri ortalama değerler bileşenlerin iyi olma göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmadan Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde, Sivas ilinde yer alan Anadolu Selçuklu Dönemi, açık avlulu ve tek katlı, "Buruciye Medresesi'nin" günümüzde El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi işlevi ile yeniden kullanımındaki kültürel algı performans değerleri ortaya konulmuştur.

Betimsel İstatistiklerin Değerlendirilmesi

Sivas Buruciye Medresesi yeniden kullanımında demografik soruların değerlendirilmesi sonucunda yapının yeni kullanıcılarının genç nüfus olduğu (%77.3 16–30 yaş), bunların da üniversite öğrencisi ya da üniversite mezunu oldukları (%70.5), ortaya çıkmaktadır. El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi olarak yeni işlevin kentte sosyo kültürel bir mekan oluşturması, yapının gençler tarafından yoğun olarak kullanımına sebep olmaktadır. Gençlerin tarihi ve kültürel niteliği olan mekânları kullanma isteği, toplumsal kimliğin gelişimi açısından da olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Kullanıcıların Yapıya Erişebilirliği

Yapıya erişim %54.5'i yaya, %25 i özel araç, %20.5'i de toplu ulaşım araçları ile olmaktadır. Yapıya toplu ulaşım araçları ile rahat ulaşılabilme oranı %72.7 iken yaya olarak yapıya rahat ulaşılabilme oranı %79.5, özel araç ile kolay ulaşılabilme oranı ise %11.4'tür. Özel araç ile ulaşanları %40.9'luk bir kısmı otopark imkanı bulmaktadır. Bu değerler ile yapının kent içerisindeki konumunun kullanımı kolaylaştırdığı tespit edilmiştir. Sivas Buruciye Medresesi yeniden kullanımında kullanıcıların yapıya erişebilirliğinin özellikle yaya olarak daha rahat olduğunu ve özel araç erişiminde otopark sorunları yaşanmadığı görülmektedir.

²⁶ Aydın ve ark. 2009, s. 5; Tavşancıl, 2010, s. 138.

Kullanım Sıklığı ve Kullanım Amacı

Binanın kullanım sıklığı ve kullanım amacı hem yeni işlevin mekânsal programının sorgulanmasında hem de yapı kullanım yoğunluğunun tespitinde önemlidir. Bulgular incelendiğinde, medrese kullanıcılarının arkadaşlarla buluşmak için birkaç günde bir %22.7, ziyaret için yılda bir kez %13.6, yeme içme için yılda bir kez %9,1, sosyo kültürel faaliyetlere katılım için ayda bir kez %11.4, alışveriş amacı ile yılda bir kez %15.9, kısa süreli dinlenmek için birkaç günde bir %20.5 ve iş için yılda bir kez %15.9'luk bir oranda kullandıkları, geçiş amaçlı olarak kullanmadıkları (%79.5) görülmektedir.

Bunlara ilaveten katılımcıların %54.5'inin yapıyı hem hafta sonu hem hafta içi, %90.9 unun yaz mevsiminde, %50'lik bir kullanıcı diliminin özellikle 13.00–17.00 saatleri arasında, %52.3'lük bir oranda yaklaşık 2 saatlik bir zaman diliminde yapıyı kullandıkları görülmektedir. Bu değerler yapının özellikle yaz aylarında sürekli kullanıldığını, zaman zaman kullanıcı sayısının arttığını göstermektedir. Yapının kullanıcı sayısının artması yapıdaki tahribatları da artırmaktadır. Ancak yapının bu denli yoğun kullanımı işlevin doğru seçiminin de bir göstergesi olmaktadır.

Kültürel Algı Performansı Analizi

Yapının kültürel algı performansı ile "El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi" işlevinin ve özgün karakterinin algılanması, tasarım, malzeme ve işçilik özelliklerinin korunabilme durumu, yapının bünyesinde yer alan ve yapının kimliğini oluşturan tarihsel katmanların algılanması, içerisinde bulunduğu kültürel alanın bozulmamış tahrip edilmemiş olması; bunun yanında da kente ve kentliye sağladığı; tarihi, sosyal ve kültürel faydalar analiz edilmiştir. Yeni işlev ile özgün işlevin unutulmaması, yapının halen Buruciye Medresesi olarak bilinmesi yönündeki bileşenler $\geq 3,40$ 'ın üzerinde çıkmıştır (Tablo 4). Bu da bize yapının özgün medrese kimliğinin kentlinin hafızasında yer etmiş olduğunu göstermektedir. El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi kullanımın halk tarafından kabul görüp yapıyı yaşanabilir kılmaması, yeni kullanımın halkın ihtiyaçlarına cevap verebiliyor olması, yapının kullanımda tercih edilme sebebi olmaktadır.

Yapının kent için bir sembol ve imaj niteliği taşıması, kente anlam ve değer kazandırması, yeni kullanımın kente sosyal ve kültürel bir mekân kazandırması, yapının tarihi, mimari, sanat, estetik ve sosyo ekonomik değerinin kullanıcı tarafından biliniyor olması ve yeni kullanımın geçmişine saygılı bir kullanım olması anlamındaki bileşenler de ≥ 3.40 'ın üzerinde bir değer bulunmuştur (Tablo 4). Bu değer yapının El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi işlevi ile kullanımı ile kent ve kentliye sosyal ve kültürel bir mekan kazandırıldığını ve yapının anıtsal yapı olarak simge özelliğinin korunduğunu ifade etmektedir.

Yapının geçirdiği değişimlerin okunabilirliği, yeni kullanımda tarihi yapı kimliğinin algılanması, ulusal, yerel ve toplumsal tarih için önemini bilinmesi, kullanıcıya tarihi

Tablo 4. Yeniden kullanımda Sivas Buruciye Medresesi'nin kültürel algı performansı bileşenleri yönünden değerlendirilmesi

	\bar{X}	S
Yapıyı arkadaşlarıma tanımlarken Buruciye Medresesi olarak tanımlıyorum,	4.23	.859
Yapıyı arkadaşlarıma tanımlarken El Sanatları Çarşısı- Kafe olarak tanımlıyorum	2.11	1.061
Yapının El Sanatları Çarşısı olarak kullanımı eski kullanım medreseyi unutturmuştur.	2.66	1.010
Yapının yeni kullanımı halk tarafından bilinmektedir.	3.89	.895
Yapının yeni kullanımı yapıyı yaşanabilir kılmıştır.	3.89	.895
Yapı yeni kullanımı ile bulunduğu çevrenin sembolü olmuştur.	4.14	.878
Buruciye Medresesi yöre halkı tarafından bilinen ve önem verilen yapılar arasındadır.	4.23	.859
Buruciye Medresesi kente gelen misafirlerimize göstermek istediğimiz bir yerdir.	4.41	.757
Buruciye Medresesi bulunduğu çevre içerisinde fark edilebilir bir yapıdır.	4.23	.985
Buruciye Medresesi kent için bir sembol niteliği taşımaktadır.	4.25	.918
Buruciye Medresesi'ninyeni kullanımı ile kent için bir imaj oluşturulmuştur.	4.11	.993
Buruciye Medresesi'ni arkadaşlarımla buluşmak için kullanıyorum.	4.09	.936
Buruciye Medresesi'nialışveriş için kullanıyorum.	3.59	1.263
Yeni kullanım halkın beklentilerini karşılamaktadır.	4.02	1.023
Yapının yeni kullanımı ile kente sosyal ve kültürel bir mekân kazandırılmıştır.	4.41	.816
Buruciye Medresesi tarihte bir çok önemli kişi ve olaya tanıklık etmiştir.	4.16	1.119
Buruciye Medresesi'ni kullanmayı tarihi bir yapı olduğu için tercih ediyorum.	4.18	1.063
Buruciye Medresesi kente anlam ve değer kazandırmaktadır.	4.57	.661
Buruciye Medresesi topluma aktardığı bilgiler nedeniyle önemlidir.	4.41	.787
Yapının mimari ve sanat değeri bulunmaktadır.	4.41	.948
Yapının El Sanatları Çarşısı olarak kullanımı geçmişine saygılıdır.	4.20	.930
Buruciye Medresesi'ninyaşam çizgisinde geçirdiği yapısal ve işlevsel değişiklikler yapıyı daha akılda kalıcı kılmaktadır.	3.91	.936
Buruciye Medresesi'nin tasarım, malzeme ve yapısal özellikleri yeni kullanım ile bozulmamıştır.	4.02	1.067
Buruciye Medresesi'nin El Sanatları Çarşısı olarak kullanımında yapının yaşamındaki tarihsel izler korunmuştur.	4.07	.900
Buruciye Medresesi'ni kullanırken tarihi bir yapıda olduğumu hissediyorum.	4.43	.846
Buruciye Medresesi'ninyeni kullanımı insanlar üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır.	4.34	.888
Buruciye Medresesi geçmişten bugüne kent için önemli olmuştur.	4.52	.849
Buruciye Medresesi'nde geçmiş dönemlerin izleri yapı malzemelerinden anlaşılmaktadır..	4.39	.993
Yapının yeniden kullanımında geçmişten izler vardır.	4.27	.997
Toplum açısından bir takım özellikleri ile bu yapının korunması uygundur.	4.48	.902
Yapı ulusal/yerel tarihin gelişiminde önemlidir.	4.30	1.025
Yapı geçmiş dönemlerin malzeme ve yapım tekniğinin bir örneğidir.	4.36	.917
Yapı estetik görünmektedir.	4.39	.895
Yapı bulunduğu çevreyi güzelleştirmektedir	4.43	.900
Kentte harap olmuş yıpranmış yapıların onararak yeniden kullanılması kentin genel görünümünü olumlu etkilemektedir.	4.25	.967
Yapının yeni kullanımı ekonomik anlamda halka katkı sağlamaktadır.	4.23	1.031
Buruciye Medresesi'nin boş bırakılması ekonomik anlamda bir kayıptır.	4.36	.917
Yapı günlük yaşamın bir parçası olarak hayatını sürdürmektedir.	4.41	.948
Yapının yeni kullanımı iyi bir imaj olmuştur.	4.32	.959
Yapının yeni kullanımı kentin tanıtımına katkı sağlamaktadır.	4.48	.976

bir yapıda olduğu izlenimini vermesi, yapıldığı dönemin malzeme plan ve bezeme özelliklerini yansıtabiliyor olması anlamında bileşenler ≥ 3.40 'ın üzerinde çıkmıştır (Tablo 4). Buda yapının tarihi belge niteliğinin, tasarım, malzeme ve işçilik özellikleri ile birlikte özgünlüğünün korunduğu anlamını taşımaktadır.

Bunlara ilaveten yeni kullanımın kentin tanıtımına kat-

kı sağlaması, yöre halkının koruma bilincinde olması anlamında bileşenlerin ≥ 3.40 'ın üzerinde olması (Tablo 4), toplum tarafından kabul gören doğru bir yeniden kullanım kararını göstermektedir.

Bu değerleri doğrulayan bir şekilde yapının Buruciye Medresesi'nin "El Sanatları Çarşısı ve Çay Bahçesi" olarak tanımlanma değerinin ≤ 3.40 olması, yapının yeni kullanımı

ile, özgün medrese kimliğinin kentlinin belleğinde hala yer etmekte olduğunu göstermektedir.

Sonuç

Anıtsal yapıların yeniden kullanımındaki amaç, “yapının aktif olarak korunması”nın sağlanmasıdır. Yeni işlev, yapı için bir amaç değil; yapının kültür varlığının devamlılığı için bir araçtır. Bu sebeple yeniden kullanımda ilk ve en önemli koşul yapının özgünlüğünün ve kültürel değerlerinin kaybedilmemesi olmalıdır. Yapının yeni işlevi ile özgünlük değerlerinin ve tarihi belge niteliklerinin toplum tarafından nasıl algılandığı Kültürel Algı Performansı Değerlendirmeleri ile tespit edilmektedir. Ancak yapının sadece beden duvarlarının özgünlüğünün korunması ile kültürel algı performansının değerlendirilmesi doğru değildir. Mekânı oluşturan tüm nitelikleri ile tasarım, malzeme ve işçilik özelliklerinin özgünlüğünün algılanması gerekmektedir. Çalışmada bu bağlamda Sivas Buruciye Medresesi ele alınmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Buruciye Medresesi'nin kullanıcılar üzerinden yapılan kültürel algı performansı değerlendirmelerinde; özgün kimliğinin, tarihi belge niteliklerinin korunduğu; sahip olduğu, tarihi, kültürel, estetik değerlerin kullanıcı üzerinde olumlu etkisinin olduğu, toplumun sosyal ve kültürel yapısına faydalar tespit edilmiştir.
- Kentsel bir simge olan bu yapının günümüz kent hayatına sosyal ve ekonomik birçok getirileri olmuştur. Sivas Buruciye Medresesinin yeniden kullanımı ile mekânsal bağlamda kent ve kent kimliğine katkısı oldukça büyüktür. Yapının El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi olarak kullanımı, yapıyı kentliyi bir araya getirebilecek sosyal ve kültürel birer mekâna dönüştürmüştür.
- Yapının, kent içerisinde bulunduğu tarihi doku ile birlikte ele alınarak, kentsel ölçekteki planlama kararlarında etken olduğu, bulunduğu çevre ile birlikte değerlendirildiği, yakın çevresindeki tarihi yapılar ve yeşil alan düzenlemeleri ile birlikte yeniden kullanıldığı görülmektedir. Bu noktada toplumsal faydanın ön planda tutulmasıyla, sosyal ve kültürel anlamda kente ve kentliye hizmet edecek şekilde yapının El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi olarak işlevlendirilmesi, kullanılabilirliği arttırmıştır.
- Buruciye Medresesi yakın çevresinde yapılan kentsel düzenlemeler ile yapıya yaya ve taşıt olarak kolay erişebilirlik ve otopark imkanı sağlanmıştır. Bu da yapının yeni işlevi ile kullanılabilirliğini ve algılanabilirliğini arttırmıştır.
- Buruciye Medresesi yeniden kullanımında, yapının özgün işlevinin korunmadığı; ancak yapının tarihi belge niteliklerinin korunup bir simge niteliği taşıyarak, mekânsal zenginlikleri ile bulunduğu çevreyi

olumlu etkilediği, kent için bir tanımlama aracı olduğu, bir simge niteliği taşıdığı görülmektedir. Bu sebeple yapı, bulunduğu doku içerisinde hala özgünlüğünü korumaktadır.

- Kullanıcı memnuniyeti kapsamında; Buruciye Medresesinde, yapının özgün işlevinin hala biliniyor olması, yapının sembolik değerinin korunması, özgünlük, sanatsal ve kültürel değerlerinin yeni kullanımda kaybolmadığının bir göstergesi olmuştur. Bu yapının El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi olarak yeniden kullanımının, özgün anıtsal algıyı vurgulayıcı nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, kent bütünü için alınan planlama kararları ve seçilen işlev, Sivas Buruciye Medresesi'nin yeniden kullanıma adaptasyonundaki başarısında çok önemli bir girdi olmuştur. Yapının konumu ve ulaşım olanakları, yeni işlevin kullanılabilirliği adına önemli bir veri teşkil etmektedir. Kent merkezinde ve yoğun yaya ve taşıt trafiği içerisinde yer aldığı için yapıya erişim oldukça rahat sağlanmaktadır. Yakın çevrede oluşturulan rekreasyon alanları El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi işlevini destekleyici yönde olmakta; bu da yapının yoğun olarak kullanımını mümkün kılmaktadır. Yapının kullanım yoğunluğu, işlevin kullanıcı tarafından kabul görüp, günlük yaşama aktif bir şekilde katıldığı ve varlığını devam ettirdiğinin bir göstergesi olmaktadır.

Kent içindeki konumunun kullanımını kolaylaştırması, yakın çevresindeki yaya ve taşıt yollarından erişimin kolaylığı, çevre peyzaj düzenlemeleri, özgün işlevin simgesel değerinin olması, yeni işlevle oluşan imajı, yapının sosyo-kültürel bir mekan olarak tercih edilme sebebi olmaktadır.

Kaynaklar

- Arabacıoğlu, F., P., Aydemir, I., (2007), “Tarihi Çevrelerde Yeniden Değerlendirme Kavramı”, Megaron, YTÜ, Mim. Fak. Dergisi, 2, 4, s: 204-212, <http://www.journalagent.com/megaron/pdfs/MEGARON-36349-ARTICLE-ARABACIOGLU.pdf> (18.03.2014)
- Aslanapa, O., (2007), Anadolu'da İlk Türk Mimarisi Başlangıç ve Gelişimi, Atatürk Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını, Ankara.
- Aydın, D., Okuyucu, B., E., (2009), “Yeniden Kullanıma Adaptasyon Ve Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirlik Bağlamında Afyonkarahisar Millet Hamamının Değerlendirilmesi”, Megaron, YTÜ, Mimarlık Fakültesi, E Dergisi, 3, 3, s. 230-243. <http://www.megaron.yildiz.edu.tr/yonetim/dosyalar/04-01-Megaron-001-014.pdf> (05.03.2014)
- Aydın, D., Yıldız, E., (2010), “Yeniden Kullanıma Adaptasyonda Bina Performansının Kullanıcılar Üzerinden Değerlendirilmesi”, METU Journal Of The Faculty Of Architecture, 27(1), 1-22. (http://jfa.arch.metu.edu.tr/archive/0258-5316/2010/cilt27/sayi_1/1-22.pdf) (18.10.2015)
- Bacon, K., (2001), The Adaptive Reuse of Heritage Buildings, University of Calgary Master of Architecture, Calgary, Alberta., [https://dspace.ucalgary.ca/handle/1880/40863\(20.11.2010\)](https://dspace.ucalgary.ca/handle/1880/40863(20.11.2010))
- Bilget, N., B., (1991), Sivas'ta Buruciye Medresesi, Kültür Bakanlığı Yayınları/1316, Tanıtma Eserleri Dizisi, s. 40-42, Ankara.

- Cantacuzino, S., (1989), *Re/ Architecture; Old Buildings/ New Uses*, Abbeville Pres, New York.
- Cantell, S. F., (2005), *The Adaptive Reuse of Historic Industrial Buildings: Regulation Barriers, Best Practices and Case Studies*, Virginia Polytechnic Institute and State University, Submitted in partial fulfillment of the requirement for the degree Master of Urban and Regional Planning,. [www.nvc.vt.edu/uap/docs/Student Projects/Cantell_Practicum.pdf](http://www.nvc.vt.edu/uap/docs/Student%20Projects/Cantell_Practicum.pdf) (20.12.2011)
- Douglas, J., (2006), *Building Adaptation*, Butterworth- Heine- mann Elsevier, Edinburg.
- Feilden, M. B., (1982), *Conservation of Historic Buildings: Technical Studies in the Arts, Archaeology and Architecture*, Butter- word Scientific, London.
- Feilden, M., B., Jokiletho, J., (1993), *Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites*, ICCROM, Rome.
- Hasol, D., (1995), *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları*, İstanbul.
- ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirge- si, "2013" (http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICO- MOSTR_0623153001387886624.pdf) (25.04.2016).
- Jokiletho, J., (1999), *A History of Architectural Conservation*, Ox- ford: Butterworth Heinemann.
- Kincaid, D., (2002), *Adapting Building For Changing Uses*, Taylor&Francis Group, London and New York.
- Kıraç, A., B., (2001), *Türkiye'deki Tarihi Sanayi Yapılarının Gün- müz Koşullarına Göre Yeniden Değerlendirilmeleri Konusun- da Kısa Bir Yöntem Araştırması*, M.S.Ü., F.B.E., Doktora Tezi, İstanbul.
- Kiper, P., (2006), *Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Tarihsel Kül- türel Değerlerinin Korunması, Türkiye Bodrum Örneği, Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayını*, İstanbul.
- Kuran, A., (1969), *Anadolu Medreseleri, Cilt 1, Türk Tarih Kurumu Basımevi*, Ankara.
- Pereira Roders, M.,M.,G.,R.,A., (2007), *Re-Architecture Basis Li- fespan Rehabilitation of Built Heritage*, Technische Universi- teit Eindhoven, PhD Thesis, Eindhoven, The Netherlands.
- Powell K., (1999), *Architecture Reborn, The Conversion and Re- construction Of Old Buildings*, London.
- Sözen, M., (1970), *Anadolu Medreseleri, Selçuklular ve Beylikler Devri, I*, 49-57, İstanbul.
- Stas, N., (2007), *The Economics of Adaptive Reuse Of Old Bu- ildings A Financial Feasibility Study &Analysis*, University of Waterloo, Master in Arts in Planning, Waterloo, Ontario Ca- nada.
- Tavşancıl, E., (2010), *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Throsby, D., (2004), *Assessing the Impacts of the Cultural In- dustry, Lasting Effects: Assessing the Future of Economic Im- pact Analysis of the Arts Conference, May 12-14, s. 1-15, The University of Chicago Cultural Policy Center, Illinois.*
- Throsby, D., (Ed), (2000), *Economic and Cultural Valuein the Work of Creative Artists, Values and Heritage Conservation, A Meeting Organized by the Getty Conservation Institute, Los Angeles, s:26-31. http://www.getty.edu/conservation/publi- cations/ pdf_publications/econrpt.pdf.* (12.08.2012)
- Ural, A., Kılıç, İ., (2005), *Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss ile Veri Analizi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Vural, T., Dostoğlu, N., Ediz, Ö., (2006), "Bursa-Mudanya De- miryolu Hattı İşletme Binası İçin Yeniden Kullanım Önerisi: Mudanya'da Sosyal Ve Kültürel Merkez", *Uludağ Üniversite- si Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 11, 2, s. 103-110. [http://home.uludag.edu.tr/users/ucmaz/PDF/muh/2006- 11\(2\)/M11.pdf](http://home.uludag.edu.tr/users/ucmaz/PDF/muh/2006- 11(2)/M11.pdf) (15.01.2013)
- Wilkinson, S., J., Reed, R.,G., (2008), "The Business Case For In- corporating Sustainability in Office Buildings: The Adaptive Reuse of Existing Buildings", *14.th Annual Pacific Rim Real Estate Conference, Kuala Lumpur, Malaysia, s:1-18. www.un- habitat.org/cdrom/wuf/documents*(20.12.2011)